

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ПОЛТАВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ПОЛТАВСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА № 23
I-III СТУПЕНІВ ПОЛТАВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ»

Савлучинська

Наталія Василівна

***Щоденні 5.
Цікаві завдання за видами діяльності***

Навчально-методичний посібник

Полтава, 2021

Упорядник: Савлучинська Н. В. Навчально-методичний посібник «Щоденні 5. Цікаві завдання за видами діяльності». – Полтава, 2021. – 60 с.

Савлучинська Наталія Василівна –

вчитель початкових класів Комунального закладу «Полтавська загальноосвітня школа № 23 I-III ступенів Полтавської міської ради Полтавської області».

Кваліфікаційна категорія – «Спеціаліст вищої категорії».

Рецензенти:

Курмишева Н. І. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри менеджменту освіти Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського.

Бочарова В. А. – заступник директора з навчально-виховної роботи Комунального закладу «Полтавська загальноосвітня школа № 23 I-III ступенів Полтавської міської ради Полтавської області».

Посібник містить практичний матеріал з української мови, створений за вимогами Типових освітніх програм для 2 класу. Завдання розроблені за методикою «Щоденні 5», яка навчає учнів робити вибір, працювати самостійно, розвиває витривалість і відповідальність, уміння мислити нестандартно. Також вона забезпечує активну участь дітей у читанні та письмі протягом тривалого часу, а учитель має можливість працювати з учнями індивідуально та в малих групах відповідно до учнівських потреб.

Мета розробки – допомогти учителям правильно налаштувати роботу за ротаційними моделями, коли кожний відповідає за себе й за інших, на відміну від тотального контролю вчителя.

Посібник адресований вчителям початкових класів. Подані завдання можна копіювати або використовувати як зразок для складання власних карток.

ПОЛТАВА, 2021

ВСТУП

Існування людства немислиме без комунікативної діяльності. Потреба в спілкуванні – одна з найважливіших потреб у житті людини, яка не може повноцінно існувати і розвиватися без соціуму. Незалежно від віку, освіти, соціального статусу національної приналежності люди постійно шукають, зберігають і передають певну інформацію, тобто активно займаються комунікативною діяльністю .

Самореалізація особистості в соціумі залежить від рівня сформованості її комунікативної культури, формування якої необхідно активно здійснювати в молодшому шкільному віці. Відсутність цілеспрямованого формування комунікативних умінь у молодших школярів гальмує внутрішній розвиток дитини і унеможливорює повноцінну реалізацію себе в навчанні, серед однолітків і соціумі загалом.

Молодший шкільний вік психологи вважають оптимальним періодом для активного формування соціальної поведінки, навичок спілкування різної статі, розвитку комунікативних здібностей, здатності орієнтуватися в соціальних ситуаціях.

З початком шкільного життя у дітей відбувається багато кардинальних змін. Вони вступають у новий соціальний простір людських стосунків, з'являються нові обов'язки, пов'язані з навчанням. Мотив «треба» домінує над мотивом «хочу».

Школа висуває нові вимоги до мовлення дитини. Під час відповіді на уроці мовлення має бути конкретним, стислим, чітким, виразним і грамотно побудованим. Під час спілкування необхідно дотримуватись етичних норм, вживати прийняті формули мовленнєвого етикету (слова ввічливості, форми звертання). Дитина мусить дбати про своє мовлення і правильно його організувати, щоб налагодити стосунки з учителем, ровесниками, іншими учасниками освітнього процесу.

Аналізуючи мовлення дітей, які тільки починають навчатися в початковій

школі, варто зазначити, що воно, як правило, безпосереднє, стисле, мимовільне, діалогічне.

Йому притаманні повтори певних фраз, використання окремих слів – назв предметів замість формулювання речень. Спілкування школярів цього віку характеризується великою кількістю рухів та жестів . Ці діти далеко не завжди можуть висловити свої думки, почуття, передати словами те, що відчують. Вони ще не вміють лаконічно, точно побудувати свою розповідь. Часто переходять з однієї теми на іншу. У процесі спілкування не надають належного значення емоційності. Школярі цього віку ще не володіють навичками самоконтролю.

Особливість сучасних учнів молодшого шкільного віку полягає також у тому, що вони є дітьми інформаційної ери. Як свідчать дослідження вітчизняних психологів (Л.Кондратенко, М.Л. Манілова), раннє залучення дітей до діяльності в електронному інформаційному просторі породжує певні навчальні проблеми. Поява новітніх інформаційних технологій докорінно змінила ставлення школярів до навчання. Легкий доступ до різного виду відомостей, інформації породжує уявлення про легкість здобування знань. Тому школа повинна навчитись виконувати подвійні завдання – формувати нові здібності дітей та посилено розвивати традиції.

Пріоритетом сучасної мовної освіти, що гарантує її високу якість, стає навчання, орієнтоване на формування у школярів комунікативних умінь: уміння спілкуватися, слухати і чути партнера, співпрацювати, вільно, чітко і зрозуміло висловлювати свою точку зору, відстоювати власну позицію, аргументовано переконувати інших, бути толерантним до різних думок.

Ефективність формування комунікативної компетентності значною мірою залежить від врахування психологічного розвитку і розумових здібностей дітей кожного вікового періоду. В учнів 1-2 класів сприймання переважно мимовільне, фрагментарне. Їм властива слабка диференціація сприймання – вони не помічають суті за деталями, називають другорядні ознаки, часто змішують схожі, близькі , але не тотожні предмети та їх властивості. Сприймання дітей цього віку характеризується яскравістю, гостротою та постійним бажанням до отримання

нових вражень. В учнів 1-2 класів переважає наочно-образна форма пам'яті. Краще зберігається те, що задіяне в процесі активної навчальної діяльності, з чим пов'язані їх інтереси.

Не менш важливим є врахування специфічних властивостей уваги дітей 6-7-річного віку, яка тісно пов'язана з дитячими емоціями, почуттями, інтересами. Її основними особливостями є слабкість довільної та високий рівень мимовільної уваги. Учні 1-2 класів не можуть зосереджуватись на нецікавому, незрозумілому для них діянні, легко відволікаються, швидко втомлюються.

Однак, упродовж усього періоду молодшого шкільного віку в розвитку пізнавальних процесів учнів відбуваються якісні зміни, які необхідно враховувати під час формування комунікативних умінь.

Зокрема, у 3-4 класах, тобто під час другого вікового мікроперіоду, сприймання молодших школярів з переважно мимовільного, фрагментарного поступово стає більш керованим, цілеспрямованим. Учні навчаються порівнювати схожі об'єкти, виділяти їх головні, істотні ознаки. Набагато краще усвідомлюють фактичний матеріал текстів, можуть виділяти найсуттєвіші особливості об'єктів, порівняти, зіставляти їх. Домінування мимовільної уваги, спрямованої на нові, яскраві об'єкти, зменшується на користь довільної уваги за умови створення атмосфери для цілеспрямованої діяльності, за якої школярі вчаться керуватися самостійно поставленою метою.

Уява школярів здебільшого емоційна й мимовільна, її предметом є те, що хвилює дитину. Поступово розвиваючись, у 3-4 класах вона стає реалістичнішою, більш керованою, її образи виникають у зв'язку із завданнями навчальної діяльності учнів. На основі власного життєвого досвіду у цей період формується творча уява, у дітей з'являються нові образи.

Пам'ять розвивається, зростає можливість свідомого керування нею, та збільшується обсяг смислової та словесно-логічної пам'яті.

Суттєві зміни простежуються у розвитку мислення учнів другого циклу навчання у початковій школі, здійснюється перехід від наочно-образного, конкретного мислення до понятійного, науково-теоретичного.

Нова українська школа (НУШ) - це ключова реформа Міністерства освіти і науки.

Новий зміст освіти, заснований на формуванні необхідних для успішної самореалізації в суспільстві компетентностей.

На запровадження компетентнісного підходу націлює Концепція Нової української школи, в якій зазначається, що «знання та вміння, взаємопов'язані з ціннісними орієнтирами учня, формують його життєві компетентності, потрібні для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці».

Компетентність - динамічна комбінація знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та подальшу навчальну діяльність.

Тобто формується ядро знань на яке накладатимуться вміння, як користуватися цими знаннями, цінності та навички, що знадобляться випускникам української школи в професійному та приватному житті.

У Концепції НУШ, Законі України «Про освіту», новому Державному стандарті початкової освіти (2018 р.) визначено 11 ключових компетентностей:

- 1) спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовою;
- 2) спілкування іноземними мовами;
- 3) математична компетентність;
- 4) компетентність у природничій галузі і технологіях;
- 5) інформаційно-цифрова компетентність;
- 6) інноваційність;
- 7) вміння навчатись упродовж життя;
- 8) соціальні і громадські компетентності;
- 9) підприємливість;
- 10) загальнокультурна грамотність;
- 11) екологічна грамотність і здорове життя.

Через ці компетентності проходять наскрізні вміння:

- ✓ уміння читати і розуміти прочитане;
- ✓ уміння висловлювати думку усно і письмово;
- ✓ критичне та системне мислення;
- ✓ здатність логічно обґрунтовувати позицію;
- ✓ ініціативність, творчість;
- ✓ уміння вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення;
- ✓ конструктивно керувати емоціями,
- ✓ здатність співпрацювати з іншими людьми.

Розвиток наскрізних умінь буде індикатором впровадження компетентнісного підходу на рівні конкретної шкільної практики. Орієнтування на наскрізні вміння забезпечує рівновагу між знаннями, вміннями, ставленнями учнів та їхніми реальними життєвими потребами. Наскрізні уміння слугують підставою для інтеграції освітніх галузей.

Ключові компетентності й наскрізні вміння створюють «канву», яка є основою для успішної самореалізації учня – як особистості, громадянина і фахівця.

Багаторічний педагогічний досвід роботи з учнями молодших класів дозволяє зробити висновок, що продуктивність навчання і виховання дітей полягає у застосуванні та поєднанні певної сукупності технологій навчання, що сприяють розвитку пізнавальних здібностей, інтересів, інтелектуально-творчих умінь і навичок сучасних учнів. Такий сучасний підхід до навчання молодших школярів передбачає конструктивні поєднання, інтеграцію сучасних педагогічних технологій та методик, спрямованих на розвиток творчої особистості. Це дозволяє вчителю творчо заглиблюватися, інтерпретувати різні підходи до організації освітнього процесу.

Дитина активна тоді, коли діяльність задовольняє її потреби у визнанні, тоді виникає почуття компетентності, що супроводжується відчуттям радості та задоволення від процесу. Успіх у діяльності – потужне джерело внутрішніх сил

дитини, що народжує енергію для подолання труднощів і стимулює бажання вчитися, сприяє формуванню мотиву досягнення успіху в роботі.

НУШ – це школа, у якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, а й вміння застосовувати їх у житті.

Тому я з перших днів навчання дитини в школі намагаюся створити ситуацію успіху, підбадьорити учня, що зазнав невдачі, похвалити навіть за незначний крок уперед. Адже успіхи у навчанні сприяють творчій активності школяра.

РОЗДІЛ 1.

ЩОДЕННІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ – РОТАЦІЙНІ МОДЕЛІ «ЩОДЕННІ 5»

Ротаційні моделі «Щоденні 5» — це набори щоденних видів діяльності, виконуючи які, діти навчаються бути самостійними під час читання та письма, а учитель має можливість працювати із школярами індивідуально та в малих групах. Ключова мета «Щоденних 5» — навчити учнів розвивати власну витривалість та самостійність під час виконання кожного з її компонентів, що забезпечує їх активну участь у читанні та письмі впродовж тривалого часу. Важливо навчити учнів самостійності, тому основні принципи моделей «Щоденні 5» є такими:

- ✓ довіра та повага;
- ✓ спільнота;
- ✓ вибір;
- ✓ відповідальність;
- ✓ тимчасове зосередження уваги;
- ✓ переходи як паузи для відпочинку;
- ✓ 10 кроків до самостійності.

Упровадження цієї технології вимагає від учителя початкової школи готовності до організації освітньої діяльності учнів, дотримання ними правил зі щоденними видами роботи. Діти повинні засвоїти 10 кроків, щоб навчитися самостійності:

Крок 1. Визначте, чого потрібно навчити.

Крок 2. Поставте мету і створіть атмосферу терміновості.

Крок 3. Записуйте бажані моделі поведінки на «Я – схему».

Крок 4. Змоделюйте найбільш бажану поведінку.

Крок 5. Змоделюйте найменш бажану поведінку, а потім більш бажану.

Крок 6. Розмістіть учнів у класі.

Крок 7. Тренуйте та формуйте витривалість.

Крок 8. Не заважайте.

Крок 9. Використовуйте тихий сигнал, щоб скликати учнів до початкового місця збору.

Крок 10. Проведіть групове опитування. Запитайте: « Як усе пройшло?»

Для створення відповідної атмосфери у класі, що сприяє навчанню та розвитку самостійності дітей є дві стратегії. Це наявність місця для загального збору та ввідні уроки. Місце загального збору – це достатньо великий простір, на якому має бути килим, щоб учні могли сидіти близько один до одного. Це дає змогу дітям повертатися та розмовляти, збільшує їхню зацікавленість, дає можливість висловити думку. Увідний урок має тривати не більше десяти хвилин. Коротка тривалість уроку дає можливість дітям краще сприймати та обробляти інформацію.

Коли представлений один із видів діяльностей «Щоденні 5», клас збирається разом, щоб створити опорну схему, яку називають «Я – схема». Усі разом обговорюють поведінку вчителя та учнів під час «Щоденних-5» і записують результати обговорень у схему. «Я – схеми» створюються на окремих стендах і зберігаються впродовж року. Вчитель звертається до них, коли необхідно повторити певні моделі поведінки.

Під час виконання моделей «Щоденні 5» учням доводиться робити безліч переходів між навчальними блоками. Їх роблять тоді, коли в дітей виникає фізична потреба порухатися. Щоб дати учням зрозуміти, що етап закінчився і необхідно повернутися до місця загального збору, учитель, замість голосу, може використовувати маленькі дзвоники.

Дана технологія складається з читання й мовлення. Читання – це процес вдумливого усвідомлення тексту, як процес взаємодії автора твору та читача. Мовлення – це вміння вільно викладати власні думки усно та письмово. Діти включаються в щоденну роботу, що виконують упродовж дня і, виконуючи нескладні завдання, відпрацьовують нові вміння та знання. Визначено п'ять основних компонентів технології:

- ✓ Читання для себе
- ✓ Письмо для себе
- ✓ Читання для когось

- ✓ Слухання
- ✓ Робота зі словами

«Щоденні 5» можна впроваджувати на уроці та протягом всього навчального дня. Аби запровадити цю систему, не треба захмарних зусиль чи витрат часу. Головне – правильно організувати навчальний процес і знати, навіщо це потрібно. Кожна діяльність розрахована на певний час (до 20 хв). Після довготривалого відпочинку учні можуть зосередити свою увагу лише на досить короткий час. Це стосується і дітей старшого віку. Відпрацювання витримки під час впровадження «Daily 5» відбувається від 8 до 12 тижнів. На початку цього процесу школярів об'єднують в одне велике коло. Після цього учитель розподіляє учнів на групи для виконання навчальних завдань. Одні пишуть, інші читають для когось, треті слухають. Через певний час знову сходяться в коло. Потім знову розходяться. І так триває до того часу, допоки кожен учень виконає всі п'ять видів діяльності. Розглянемо детальніше кожен із компонентів ротаційної моделі «Щоденні 5».

1.1. КОМПОНЕНТ 1. ЧИТАННЯ ДЛЯ СЕБЕ

Учні:

- ✓ Самостійно обирають книгу (текст) для читання.
- ✓ Читають впродовж визначеного часу (5-15 хв).
- ✓ Виконують завдання для перевірки розуміння й усвідомлення прочитаного.

Учитель:

- ✓ Допомагає учням обирати книгу, тренувати витривалість, працює індивідуально чи з групою дітей.

Читання для себе – це діяльність, з якої учитель розпочинає роботу за педагогічною технологією «Щоденні 5». Щоб розпочати читання для себе, необхідно провести базові мініуроки.

1. Три способи прочитати книгу.
2. Я обираю відповідні книги.
3. Я обираю вдале робоче місце.

Мета базових уроків – попередити поведінку, яка заважає учням навчатися самостійності й формувативитривалість.

Читання для себе вчитель може застосовувати як під час уроку, так і впродовж дня. Він самостійно визначає час, коли йому краще проводити цю діяльність. Важливим моментом під час виконання цього виду роботи є те, що учень самостійно обирає книгу чи текст для читання. Учитель не повинен нав'язувати свою літературу. Розпочинати цю діяльність потрібно із 5–10 хв, орієнтуючись на вік дітей, і поступово збільшувати час для читання. У класі можна створити куточок «Читацьких досягнень», щоб учні могли спостерігати за своїми успіхами. Після опрацювання книги діти мають виконати завдання для перевірки розуміння твору, а також для усвідомлення прочитаного.

1.2. КОМПОНЕНТ 2. ПИСЬМО ДЛЯ СЕБЕ

Учні кажуть:

✓ Я письмово висловлюю свої власні думки, ідеї та враження.

Учні роблять:

✓ Пишуть вільно на власно обрану тему на листках паперу, у зошитах чи щоденнику вражень.

✓ За бажанням використовують приладдя (олівці, фломастери, кольорові ручки), можуть малювати і прикрашати наліпками.

✓ Їхні роботи ніхто не перевіряє, але вони можуть їх прочитати для всіх чи для когось.

✓ Першокласники розпочинають таку роботу з малюнків на обрану тему. Поступово, вивчаючи літери, вони підписують свої малюнки так, як хочуть (друкованими чи писаними літерами).

Учитель:

- ✓ Добирає теми, які стосуються їхнього власного досвіду.
- ✓ Не оцінює, не критикує творів учнів.
- ✓ Не обмежує обсяг тексту.
- ✓ Визначає час для написання тексту.
- ✓ Допомагає учням обирати тему, тренувати витривалість, підписувати малюнки (за бажанням дітей).

Мета:

- ✓ Забезпечити щоденне вправлення у письмі, писемному викладі власних думок, що допомагає розвивати зв'язне мовлення учнів, які поступово набувають стійких навичок.

Письмо для себе – це письмо у вільній формі, яке не передбачає зосередження на правилах і структурі. Основне завдання – розвивати бажання письмово викладати свої думки.

Цей компонент учитель може вводити одночасно із читанням. Під час виконання даного виду роботи учитель пропонує учням будь-яку тему для письма, а також школярі можуть обрати її самостійно. Учні відразу починають працювати, виконують роботу протягом відведеного часу, працюють на одному місці, перечитують написане, виправляють помилки. За бажанням використовують кольорові ручки, фломастери. Важливим моментом у цій діяльності є те, що вчитель не критикує роботу учнів, не виправляє помилки, не обмежує їх в обсязі написання. Дитячі роботи ніхто не перевіряє, але вони можуть їх прочитати для всіх чи для когось.

1.3. КОМПОНЕНТ 3. ЧИТАННЯ ДЛЯ КОГОСЬ

Учні кажуть:

- ✓ Ми разом практикуємось! Чому? Щоб краще читати! Щоб краще розуміти прочитане!

Учні роблять:

✓ Об'єднуються в пари й разом читають книги (тексти, підручник) та виконують завдання на розуміння й усвідомлення прочитаного, які пропонує учитель.

Учитель:

- ✓ Готує тексти (книги) для читання.
- ✓ Об'єднує дітей у пари.
- ✓ Визначає час для читання.
- ✓ Готує завдання для роботи над усвідомленням прочитаного.
- ✓ Працює з дітьми індивідуально чи в малій групі.

Під час виконання цього виду роботи учні об'єднуються у пари за інтересами. Учитель може запропонувати дітям текст для читання, або вони можуть самостійно обрати книгу. Варто розпочати з невеликого за обсягом твору, що займає менше часу для читання, щоб учні могли звикнути до такого виду діяльності. У процесі роботи учитель може збільшувати тексти за обсягом. Такий вид діяльності спонукає дітей вчитися співпрацювати: слухати один одного, виконувати завдання в парі, ставити запитання за змістом прочитаного та аналізувати опрацьований твір.

1.4. КОМПОНЕНТ 4. СЛУХАННЯ

Учні кажуть:

✓ Я слухаю, щоб отримати інформацію. Я можу дізнатись багато цікавого. Я можу навчитись інтонуванню та артистичності.

Учні роблять:

✓ Слухають учителя, друга чи аудіофайли та виконують завдання на розуміння та інтерпретацію прослуханого, які готує вчитель.

Учитель:

- ✓ Готує матеріал для слухання (сюжетні твори, аудіозаписи).
- ✓ Готує завдання для роботи над усвідомленням почутого.

- ✓ Готує матеріали для роботи після слухання.
- ✓ Працює з дітьми індивідуально чи в малій групі.

Діти у початковій школі люблять працювати руками, відчувати все на дотик, а інформацію сприймають за допомогою зору. Їм важко сприймати нові знання на слух. Для відпрацювання цієї навички буде корисна діяльність «Слухання».

На цьому етапі вчитель готує для учнів аудіозаписи, які вони обирають і слухають. Дитина може самостійно обрати файли для слухання, використовуючи відповідні гаджети. На сьогоднішній день є дуже багато інтернет-джерел з аудіозаписами літературних творів. Нині можна використовувати озвучування нової хрестоматії для початкових класів (аудіозаписи робилися для незрячих дітей, але вони стануть у нагоді й усім іншим). Після завершення «Слухання» учні розпочинають роботу над виконанням завдань, які спрямовані на перевірку прослуханого. Під час «Слухання» школярі вчаться тривалий час сприймати інформацію не відволікаючись, формувати витримку, обмінюватися думками щодо прослуханого твору, аналізувати почуте.

1.5. КОМПОНЕНТ 5. РОБОТА ЗІ СЛОВАМИ

Учні кажуть:

- ✓ Я вивчаю рідну мову.
- ✓ Я правильно використовую слова в різних ситуаціях.
- ✓ Я практикуюсь у написанні слів.

Учні роблять:

- ✓ Тренуються писати слова, сполучення слів.
- ✓ Навчаються пояснювати значення слів, добирати слова.
- ✓ Вправляються у вживанні нових слів у письмовому мовленні.
- ✓ Прописують, викладають, виліплюють, розфарбовують слова.

Учитель:

- ✓ Добирає слова та тексти для роботи.

- ✓ Добирає матеріали й завдання.
- ✓ Готує словники.
- ✓ Розміщує слова на «Стіні слів».
- ✓ Працює з дітьми індивідуально чи в малій групі.

Щоденна робота зі словами – це щоденна діяльність, яка орієнтована на правильне написання слів та обов'язкове їх тлумачення. У вітчизняній методиці є схожа діяльність, яку ми називаємо словниковою роботою. Її ми проводимо на уроках української мови, заздалегідь запланувавши слова в календарному плануванні відповідно до програмових вимог. У програмі для кожного класу надається перелік слів, необхідних для запам'ятовування.

Робота зі словами – це щоденна діяльність, яка сприяє ретельному засвоєнню учнями нових слів тут і тепер, а також активному вживанню їх у щоденному мовленні. Діти самостійно обирають слова, написання яких хочуть навчитися і значення яких хочуть зрозуміти. Учитель, виходячи з потреб учнів, організовує цю діяльність так, щоб школярі могли експериментувати з будовою слів, умінням знайти значення слова. Педагог створює мовне середовище, яке спонукає дітей до використання слів у писемному й усному мовленні. Це підвищує грамотність і загальну обізнаність учнів. Чим більше слів дитина розуміє, тим краще вона навчається. Як же впровадити роботу зі словами у класі? Розпочати варто з обговорення: чому важливо виконувати роботу зі словами? Потім розробити правила, які вироблять наполегливість, уважність, рутину. Пізніше вони можуть бути основою для заповнення бланку самооцінки, з яким діти працюватимуть, коли засвоять нові слова.

Під час роботи зі словами учитель забезпечує школярів словниками, у яких учні можуть знайти визначення слів. Для пошуку їх тлумачення можна використовувати гаджети, якщо вони є в учнів. Учитель для цього виду діяльності готує дітям різні завдання для роботи. Це сприяє їх кращому засвоєнню. А також дає змогу закріплювати вивчений матеріал на уроках української мови.

Робота зі словами поповнює словниковий запас школярів. У процесі навчання учні вчаться застосовувати їх на практиці. Після вивчення певної

кількості слів можна запропонувати учням скласти словникову історію, казку, оповідання з їх використанням. Учитель самостійно визначає кількість. Для цієї роботи характерною є «Стіна слів». Це місце у класній кімнаті, куди вчитель розміщує усі слова, які учні вивчають упродовж місяця. Діти можуть у процесі навчання користуватися ними, звертати увагу на їх написання, щоб краще їх запам'ятати.

«Стіна слів» перебуває в полі зору учнів. Варто зазначити, що перед початком роботи вчитель разом із учнями складає правила, яких діти мають дотримуватися під час «Роботи зі словами». Вони можуть бути написані як на дошці, так і на папері, бути у полі зору школярів. Під час першого ознайомлення з даним компонентом учитель показує приклад роботи зі словами:

- ✓ Бере словник, папір, ручку.
- ✓ Обирає слово, з яким буде працювати.
- ✓ Знаходить слово у словнику і знайомиться з його тлумаченням.
- ✓ Практикується в написанні даного слова.
- ✓ Виконує різні вправи на введення слова до активного словника дитини: утворює словосполучення, речення, добирає синоніми, антоніми, змінює форму слова.
- ✓ Самостійно складає і записує текст із даним словом.

Перелічені етапи є обов'язковими, але їх можна виконувати не за один день.

Під час «Роботи зі словами» учні вчаться працювати зі словниками, поповнюють свій лексичний запас, використовують набуті знання під час написання різного виду робіт: переказів, оповідань, власних висловлювань. Це сприяє розвитку зв'язного мовлення.

У посібнику розроблено різноманітні цікаві завдання з п'яти видів діяльності. Під час роботи з ними на допомогу учням приходять казкові герої із сучасних мультфільмів. Вони зацікавлюють учнів своїми креативними завданнями, активізують їхню діяльність, роблять процес навчання емоційно насиченим. У розділі «**Читання для себе**» дібрано деформовані тексти та вірші за методикою Валерія Едігея. Вони допоможуть розвинути в дітей уважність,

осмислене запам'ятовування, гнучкість та самостійність мислення, здатність передбачати, творче мислення, лінгвістичні здібності. Методика розвиває грамотність, відчуття мови через поглиблене вивчення буквеного складу слова та активне конструювання слів. Діти з бажанням і цікавістю читають такі тексти, отримують задоволення від відновлення кожного слова.

У розділі «**Письмо для себе**» пропонуються завдання із улюбленими дитячими героями – чудо-фіксиками. Хто ж із дітей не мріяв зустрітися із такими дивовижними істотами? Що це за чоловічки? Чому вони такі невидимі й загадкові? І як би хотілося посидіти за однією партою із Ноликом, Сімкою, Флаєром, Вертою і багатьма іншими героями. І от є прекрасна нагода побачити своїх улюбленців. Адже разом із фіксиками учні збиратимуть розсипні слова, складатимуть з ними речення. А маленькі друзі зроблять процес написання легким і цікавим. Саме цей вид діяльності сприяє формуванню навичок писемного мовлення, грамотності, розвитку зв'язного мовлення, уяви, фантазії. Якщо учні виконають усі завдання, приготовані героями мультфільму, то вони обов'язково складуть і запишуть свою цікаву історію.

У розділі «**Читання для когось**» дібрано картки із малюнковими завданнями від Барбоскіних. Разом зі спритними, кмітливими й розумними песиками діти продовжать удосконалювати власні читацькі вміння, розвивати практичні навички усвідомленого читання. Ці непосидючі Барбоскіни не дозволять учням сумувати на уроці. Адже діти можуть самостійно обрати завдання від того героя, який їм найбільше подобається. Учням буде цікаво читати в парах, відповідати на питання Рози, Алекса, Тома та інших членів великої і дружної родини Барбоскіних. І разом із допитливими, інколи неслухняними песиками - шукачами пригод діти поринуть у дивовижний світ природи, навчатися любити й берегти її, допомагати всім, хто того потребує.

У розділі «**Слухання**» дібрано цікаві пізнавальні тексти про дружбу, товаришування, підтримку та взаємовиручку. Вони спрямовані на розвиток в учнів читацьких умінь і навичок, прищеплення любові до читання, збагачення словникового запасу, вміння сприймати інформацію на слух, вчитися правильно

інтонувати речення, обмінюватися думками щодо прослуханого, аналізувати почуте. До кожного тексту дібрано завдання, спрямовані на перевірку прослуханого.

Діти – маленькі особистості, які ще вірять у казкові дива, слухають неймовірні історії про принцес, королів, ельфів, гномів. І яким же цікавим буде процес слухання, коли в ролі оповідачів будуть 7 веселих розумних гномів, які підготували для дітей свої цікаві історії.

У розділі «**Робота зі словами**» дібрано малюнкові завдання від Смішариків. Лосяш, Сова, Бараш та інші герої підготували для дітей казкові шифри, розгадавши які, учні дізнаються багато нових слів. Крім того, ці чудернацькі герої пропонують яскраві, різноманітні ілюстрації, які допоможуть учням краще запам'ятати значення слів, що вивчаються. А ще ці чудові й надзвичайно розумні Смішарики запропонують дітям вправи, які допоможуть у цікавій формі опрацьовувати слова, сприятимуть формуванню навичок правопису, збагаченню активної лексики, розвинуть творчу фантазію, навчать мислити. Коли поруч з учнями такі винахідливі герої, то робота на уроці буде цікавою та захоплюючою.

Матеріали, запропоновані у посібнику, допоможуть учителеві організувати індивідуальну, парну чи групову роботу, сприятимуть розвитку навичок спілкування, логічного мислення молодших школярів, їхньої творчої уяви, самостійності, формуванню всебічно розвиненої особистості.

РОЗДІЛ 2.

ЦІКАВІ ЗАВДАННЯ НА КОЖЕН ДЕНЬ ЗАВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1.

ЧИТАННЯ

ДЛЯ

СЕБЕ

Прочитай текст, виконай завдання

сяПоткоро

В одмуно мучуводо ціміс лабу рнага кахат. У йін лажи жнядру посяроча мейсіка: мама, тота і копосятро няЧу. То лабу жеду важпона вичаняс дирона. ниВо сьвислали мит, ош либу жеду нививахоми і кунитурльми сньвими. тямГос стамі, кія йозналисьми з мини, жа еє сьвілори, ош кета є вимможли. хї сточа жнамо лобу трізусти у сьгрокомадму спортранті, німазига, на ливуці і натьві у ціліобібте. І дивсю ниво липодиво бесе ганбездоно.

1. Як звати поросятко?

а) Муня;   б) Вуня;   в) Чуня.

2. Де можна було зустріти родину?

а) хліві;   б) магазині;   в) калабані.

Прочитай текст, виконай завдання

баСока

У риШака рохут тегус, летеп - нів лісіцікунь музи оп ромозу гаєбі. І в ціхат у гоньо маєне бкигру, - стопро бісо часоба кабуд, а мта лосомки монощена, то муйо й не лодхоно. рикШа каєгав, госколпне родоб рестеже, хихли дейлю ат дїївзло у вірд ен каєпус, - аз ец сів гойо лялюбть і ютьдуго сходочу.

1. Яке хутро у Шарика?

- а) рідке, тепле;   б) густе, тепле;
в) густе, холодне.

2. Чиє добре стереже Шарик?

- а) колгоспне добро;
б) господарське добро;
в) своє добро.

Прочитай текст, виконай завдання

заКо

деЙ зако ливуцею, домудо піпосшає.
маВдо її спонягоди гонадує й понаїть.
леА щояк понягосди батьсязари, зако
й маса също цутьпопи. У няхсі никві
купосбе, ан нікух чикхліб пиухоть, у
рогоді сарозду стьпої, у кусад руко з
луябні резде. От кая дійвазлокута,
кетвабешли! А ломоко у зико чнесма,
бумать, ещ чнісмаше аз рочеков'я.

1. Хто йшов вулицею і поспішав додому?

а) кінь;   б) корова;   в) коза.

2. З чого здирає коза кору в саду?

а) з яблуні;   б) з вишні;
в) з груші.

Прочитай текст, виконай завдання

каКіш

**А ец какіш каМур. наВо в мокорі
шкуми маспійла, аз ец її погосняди
ломоком гованадула. диСить ркаМу
ан киміли таси, долеза вона. сеШікинъ
каємур, а її шеконя лема - муйо
комуртиті ен каціво. ноВо мяса з
боюсо витьбася - мяса бесе аз тсівх
вилоть, ан хвсі скаєпир, тьсядме,
настовчуєтьсябур.**

1. Як звати кішку?

- а) Маруська;   б) Мурка;
в) Нявка.**

2. Що робило мале кошенья?

- а) ловило себе за хвіст;
б) ловило маму - кішку за хвіст;
в) муркотіло.**

Прочитай текст, дай відповіді на запитання сакГу

яМо сукасід маєстри у ємусво рідво
сейгу. сіВ ниво рісі, рімок одгоно
секраня. нидО з її сейгу — це векийли
лийбі важокта. ісВ ішні хипта дяхоть
за мин ат слутьхаюся гойо. гоЦьо
сагука звапроли Пачемни. У гоньо
гадов, ціогразна яши. чіО в гоньо
лемакінь, скубличі ат жісхо ан дкиягі.
ничПа сам кожта німіц пила доблі-
нжеорагово корульо, развиний обдзь,
дугор коліврокусь стапову. ніВ редсе
шихін машдоніх ринтва нечена
двонинря, ат й діго!

1. Хто тримає гусей у своєму дворі?
2. Як звати білого ватажка гусей?
3. На що схожі очі Панича?

2.2.

ПИСЬМО

ДЛЯ

СЕБЕ

Збери слово

Я

у

к

о

б

л

Склади і запиши свою
розповідь

2.3.

ЧИТАННЯ

ДЛЯ

КОГОСЬ

Прочитай текст

Білка і добра людина

Ішла лісом Добра Людина. Дивилася на квіти ласкавими очима і не наступила на них. Ось підійшла Добра Людина до високої сосни. Побачила білочку, яка стрибала по гілках, а за нею гналася куниця. Ось-ось куниця наздожене білку й розірве своїми лютими пазурами. З болем у серці глянула Добра Людина на бідолаху. Побачила білочка очі Доброї Людини, плигнула з дерева й сіла їй на плече. А зла куниця втекла в темний ліс. Погладила Добра Людина білочку та й сказала:

— Стрибай собі до свого дупла.

Глянула білочка вдячно Добрій Людині у вічі й пострибала. Діти давно вже чекали на неї. Вона й розповіла їм про Добру Людину.

В. Сухомлинський

Перевір

1. Хто йшов лісом?
2. Кого побачила Добра Людина?
3. Хто гнався за білочкою?
4. Як врятувалася білочка?

Прочитай текст

Дідова наука

Узяв Миколка шматок хліба і почав ним збивати спілі груші. Дідусь підійшов і питає:

-Що це ти робиш, Миколко?

-Вибач, дідусю, я лише один раз.

-Загорни, онучку, хлібчик у хусточку і віднеси до хати. Запам'ятай, що хліб - це святиня, і глумитися над ним - гріх великий.

-Добре, дідусю! Дякую за науку! Я більше ніколи так не робитиму.

В. Сухомлинський

Перевір

1. Як звати хлопчика?
2. Чим збивав груші Миколка?
3. Що порадив Миколці дідусь?
4. Чому не можна гратися хлібом?

Прочитай текст

Ромашка й струмок

Виросла в лузі ромашка. На високому стеблі зацвіла жовта квітка, мов маленьке сонечко.

Настало жарке літо. Висохла земля. Схилила голівку ромашка: "Як же мені тепер жити?"

Неподалік біг струмок. Почув, як квітка плаче. Жаль стало йому ромашки. Полинув до неї, заспівав, заграв, напоїв землю. Підняла голівку ромашка, усміхнулася: "Тепер я не боюся палючого сонця".

В. Сухомлинський

Перевір

1. Де виросла ромашка?
2. На що схожа квітка ромашки?
3. Чому ромашка плакала?
4. Хто врятував квітку?

Прочитай текст

Щоб не наколовся

Дівчинка Зоя гуляла в саду. Вона підійшла до акації. А на ній - гострі колючки.

Над деревом літає барвистий метелик. Ой, як же йому нестрашно літати?! Налетить на колючку - що ж тоді буде?!

Підійшла Зоя до акації, відламала одну колючку, другу, третю.

Мама побачила й питає:

-Що ти робиш, Зою? Навіщо колючки відламуєш?

-Щоб метелик не наколовся, - відповіла Зоя

В. Сухомлинський

Перевір

1. Де гуляла Зоя?
2. Хто літав у саду?
3. На чому були колючки?
4. Чому Зоя відламувала колючки?

Прочитай текст

Чому мама так хвалить?

Пішла мама на роботу, а вдома залишилась шестирічна дівчинка Люда. Вона ще не ходить до школи. Мама сказала Люді, щоб вона курей нагодувала й квіти полила. Люда нагодувала курей і полила квіти, потім думає: «Зварю борщу. Мама прийде з роботи втомлена. Хай відпочине». Зварила Люда борщу, попробувала. Борщ несмачний... Оце буде мама сваритися, що вона несмачного борщу наварила. Прийшла мама з роботи. Здивувалась, що Люда зварила страву. Насипала борщу, їсть і хвалить:

— Ой смачного ж ти борщу зварила, дочко. Люді ніяково слухати ці слова. Адже вона пробувала борщ — він несмачний. Думає Люда: "Чому ж мама так хвалить?"

Перевір

1. Як звати дівчинку?
2. Що сказала мама, зробити Люді?
3. Що вирішила зварити Люда?
4. Чому мама хвалила дочку?

Прочитай текст

Навіщо дякують?

"Дрімучим лісом ішли двоє подорожніх: дідусь і хлопчик. Було жарко, хотілося пити. Нарешті вони прийшли до струмочка. Тихо дзюрчала холодна вода.

Мандрівники нахилились, щоб напиться. Дідусь сказав: "Дякую тобі, струмочку." Хлопчик усміхнувся. "Чого ти усміхнувся, хлопче?" — запитав дідусь. "Навіщо ви, дідусю, сказали струмкові «Дякую»? Він же не живий, не дізнається про вашу подяку, не почує ваших слів"

Перевір

- 1. Хто йшов дрімучим лісом?**
- 2. Куди прийшли хлопчик і дідусь?**
- 3. Кому подякував дідусь?**
- 4. Чому усміхнувся хлопчик?**

2.4.
СЛУХАННЯ

Гуля

От і зима прийшла. Випав сніг. Міцно скували землю морози.

Розчистили хлопчак у дворі майданчик від снігу, залили водою — замерзла вона. Добра ковзанка вийшла!

Саме Юркові ковзани батько приніс - гарні такі, блискучі. Пригвинтив Юрко швиденько їх до черевиків, спустився по сходах, тримаючись за поруччя, і по снігу - до ковзанки.

А у дворі вже дітей повно-повнісінько. Хто на ковзанах катається, хто просто так стоїть, хто в сніжки грається.

Радий Юрко, що в нього нові ковзани. Та тільки ступив на лід - одразу і впав.

Сміються з нього дівчатка:

— Дивіться, Юрко на руках катається!

Прикро стало Юркові, що не вміє він кататись. Підвівся неквапливо, обтрусив сніг і знову поїхав — і знову впав. Та так невдало, що добру гулю на лобі набив. І таку ж болючу!

А дівчатка бачать, що він от-от заплаче, і ще дужче регочуть.

Під'їхав до Юрка третьокласник Микола.

— Ого, яку набив! — сміється. — Це перша?

Насупився Юрко, мовчить. Кому ж приємно, коли з тебе глузують? Навіть додому вирішив іти. А Миколка каже:

— То нічого, у мене теж є. Дивись.

І він зсунув шапку на потилицю. На його лобі красувалася здорова гуля. Куди Юрковій гулі до неї!

— А тобі не болить? — тихо спитав Юрко.

— От іще! — весело пхикнув Миколка.

Юрко поторкав свою гулю, і йому здалося, що вона не така вже й велика, навіть боліти стала менше.

Він нахилився, зав'язав міцніше шнурок на черевіку і знову ступив на лід...

Чомусь і дівчатка принішкли, перестали сміятися з нього. І хоч у цей день Юрко ще не один раз падав, вони навіть похвалили його.

Так чи не так?

Олег Буцень

- 1. Яка пора року настала?**
- 2. Що зробили хлопчики у дворі?**
- 3. Кому батько приніс ковзани?**
- 4. Чому дівчата насміхалися з Юрка?**
- 5. Хто заспокоїв Юрка, коли той набив гулю?**
- 6. Чому дівчата потім похвалили Юрка?**

Казка про пташеня, яке не могло собі дати раду

Було собі цікаве Жабеня. Воно запитувало всіх про все. Чому сонечко сяє? Чому шелестить листя? Чому квіти увечорі стуляють пелюстки? Чому роса холодна? Геть усі відповіді хотіло знайти Жабеня, та чомусь ніхто не хотів йому допомогти.

Одного дня Жабеня зустріло Пташеня, яке сиділо під деревом і плакало.

– Ти чого? – запитало його Жабеня.
– Скоро ніч, а я не літаю й не літатиму. Хтось мене з’їсть!
– Ти ж Пташеня, чому не літаєш?
– Мама мене вчила, а я не слухалось. А тепер і раде б відлетіти хоч до отієї гілки, так не вмію!

– То давай я тебе навчу!

– Та де вже тобі, Жабеняті, навчити Пташеня літати!

Вийшли вони на горбочок.

– Дивись, зараз стрибнемо і полетимо, – сказало Жабеня.

– Я не полечу, – заперечило Пташеня, – я й двох разів не стріпну крильцями, як упаду і заб’юся.

Тоді вони пішли на високий берег струмка.

– От, стрибаймо, – каже знов Жабеня.

– Не буду. Я не вмію ні літати, ні плавати. Це тобі добре, ти хоч щось умієш!

Тоді пішли вони на високу-височенну гору. Доки піднялися, не раз Пташеня зітхало:

– Ой лишенько!

Вийшли вони на вершечок.

– Стрибаймо! – скомандувало Жабеня.

І стрибнуло. Вболіваючи за друга, воно геть забуло, що не має крил... А пташеня залишилося стояти на горі. Жабеня впало і дуже забилосся. Пташеняті стало жаль товариша:
– Може, йому потрібна допомога, а я тут, а він там, унизу! Піду...ні, стрибну, так буде швидше.

І стрибнуло. Хоча спочатку воно просто падало, та крильця стріпнулися раз, і вдруге, і втретє – пташеня полетіло! А Жабеня так зраділо, що в нього й усе перестало боліти. Воно якось завжди так: коли рюмсаєш і нїєш, нічого не виходить, а коли робиш щось із добрим серцем, то й результат завжди добрий.

Ніна Доценко

- 1. Хто був дуже цікавим?**
- 2. Кого зустріло Жабеня під деревом?**
- 3. Чому Пташеня плакало?**
- 4. Де почали вчитися Жабеня і Пташеня літати?**
- 5. Який вчинок друга змусив Пташеня полетіти?**
- 6. Яка головна думка твору?**

Ялинка у дворі

Посадили ми ялинку у дворі,
Підросла вона на радість дітворі,
Простягає нам засніжені гілки:
— Будем разом святкувати,
малюки!
— На самісінкій верхівці угорі
Почепили ми барвисті ліхтарі,
Запросили і звірят ми, і пташат:
— А давайте-но ялинку
прикрашать!
— Поспішала до ялинки,
Скрекотала без зупинки
Всім сорока про своє:
— Сто прикрас у мене є! —
Пристрибала до ялинки
Тиха білка-сіроспинка:
— Подивіться, чи потрібні
Отакі горішки срібні? —
Сів шишкарік на ялинку
На однісіньку хвилинку,
Почіпляв він на гілці
Позолочені шишки.

Скочив зайчик під ялинку,
Розшнуровує торбинку,
А в торбинці тій не пусто,
В ній цукерки і... капуста.
Ай, а хто ж це під ялинку
Лісову приніс хатинку?
Лис приніс її сюди
І хвостом замів сліди...
Дід Мороз руками сплеснув:
— Диво з див!
Не стрічав я ще такого,
де ходив.—
А Снігурка, наче дівчинка мала,
У танок навкруг ялиноньки
пішла:
Біла хусточка, мов птиця, у руці.
— Ой, які ж ви, малишнята,
молодці!
Від Мороза і Снігурки
вам поклін!
З Новим роком!
Хай щасливим буде він!

Тамара Коломієць

1. Що посадили у дворі?
2. Що почепили на верхівку ялинки?
3. Кого запросили прикрашати ялинку?
4. Що запропонувала білочка для прикраси?
5. Що приніс зайчик у торбинці?
6. Чому Дід Мороз і Снігурка хвалили звірят?

Материне поле

У матері було два сини — старший і молодший.

Коли поженилися сини, дала мати кожному з них ниву. Були ці ниви поруч. Сталося так, що старшому синові дісталася нива на один крок ширша, ніж молодшому. Затаїв молодший син образу, бо на три мішки менше пшениці збирав щороку, ніж старший. З кожним роком образа ставати все глибша, аж поки й переросла в ненависть. Зненавиділи брати один одного. Стали уникати вони зустрічей. Коли старший працював на ниві, молодший не виїздив у поле. Коли молодший був на ниві, старший сидів дома.

А мати жила далеко за лісом. У неї була там своя нива, де вона працювала, скільки здужала. Через людей чула, що її сини ненавидять один одного. Кілька разів приїздила їх помирити, але нічого не виходило. Не хотів і слухати старший син, щоб півкроку поля віддати молодшому.

Та ось одного гарячого літнього дня, напередодні жнив, почули сини новину: прилетіла з чужого далекого краю чорна сарана, сіла на материну ниву й поїла хліб дощенту.

Приходить старший син до молодшого та й каже:

— Ти чув, брате, про материне горе?

— Чув, — відповідає молодший син.

— Що ж думаєш робити?

— Миритися нам треба, ось що, — каже молодший син.

— Так я тому й прийшов до тебе, — радісно мовить старший брат. — Коли на материнському полі горе — треба забути нам про сварку й закопати в землю ненависть. А тоді й подумали: “І для чого нам ця межа? Хай поле наше буде спільне. Краще ділитися зібраною пшеницею”.

Так і знищили брати межу. Скосили пшеницю, обмолотили, поділили натрое. По одній частці залишили собі, а третю матері відвезли.

Бо коли на материнському полі горе — треба забути про суперечки, образи, ненависть.

Василь Сухомлинський

- 1. Скільки синів було у матері?**
- 2. Що дала матір синам після того, як вони поженилися?**
- 3. За що молодший син затаїв образу?**
- 4. Яку новину почули брати про матір?**
- 5. Чому помирилися брати?**
- 6. Яка головна думка твору?**

Лісове озеро

— До нашого озера підемо!— сказав Ігоркові тато.

— Так воно ж замерзло,— здивувався той.

А татко вже лаштував рюкзак, лижі, дістав з комірчини льодоруб, з яким раніше на зимову рибалку ходив.

— Будемо рибу ловити!— зрадів хлопець.

— На цей раз рятувати,— загадково усміхнувся тато.

І ось вони в лісі біля озера. Хоч тут і затишно, однак мороз аж тріщить, озерце снігом замело, тільки на середині крига чиста-пречиста. Ігорьок побіг туди, заглянув крізь лід і страшенно здивувався: на нього звідусіль дивилися... риб'ячі очі.

— Чого вони тут?— чудувався Ігор.

А тато вже рубав лід. І коли зробив чималу ополонку, витер піт з чола.

— Кисню їм, сину, не вистачало...

І великі, й малі рибки пливли до ополонки, навіть вистрибували з води. Один окунець на лід вискочив. Затіпався, застрибав, а назад ніяк не потрапить.

Ігорьок обережно взяв його і вкинув до ополонки.

— Живи!— сказав.

Анатолій Давидов

- 1. Як звати хлопчика?**
- 2. Куди мали піти тато з Ігорьком?**
- 3. Чому зрадів хлопчик?**
- 4. Хто дивився на Ігорька крізь лід?**
- 5. Чого не вистачало рибкам?**
- 6. Чому хлопчик вкинув окуня до ополонки?**

Пісня тоненької очеретини

Одного дня тихе болото ніби хтось збурив. Невідомо хто, але всі його мешканці — постійні й тимчасові — гомоніли, лементували, галасували, били себе в груди. Доводили одне одному і всім разом — хто на що здатен, і кому на болоті найвища шана має бути. — Скре-ке-ке! Скре-ке-ке! — розпиналася Жаба-скрекотуха. — Я найкраще співаю, мене все болото слухає. Я найвище стрибаю! Я найшвидше плаваю! Я...

— Чекай-но! — хитнула чубатою головою Чапля, що до того ніби дрімала. — А чи простоїш ти на одній нозі цілий день і цілу ніч?

— Пхе! Та це зовсім просто! — Жаба видряпалась на купину і виструнчилась на одній нозі. Та не постояла й хвилини — плух у воду, тільки кола пішли.

— Бу-гу! Бу-гу! — зареготав Бугай. — Теж мені артистка! Ось коли я заспіваю-загуду — аж шибки в селі деренчать.

— Деренчать — це коли я співаю! Хіба ти так умієш? Др-р, др-р! — обурився Деркач.

— Та це ж відомо: кожен передусім себе хвалить. Тож знайте — співаю найкраще я! Кі-квік! Кі-квік! Без мене й болото не болото! — випнув груди Кулик.

Тоненька Очеретина слухала всі ті розмови, слухала і все нижче схилялася до води.

— А ти чого мовчиш? — зачепив її Вітер, який усюди буває, все бачить, усе знає.

— Бо я нічого не вмію робити, — прошепотіла Очеретина.

— Ет, таке вигадеш! — лагідно доторкнувся до неї Вітер. — Кожен щось та вміє. Тільки, може, не здогадується про те.

І він дмухнув на Очеретину раз, удруге. І — о диво! — тоненька Очеретина несміливо, ледь чутно забриніла, пробуючи голос, а далі заспівала, заспівала... Такою ніжною, такою сонячною була пісня тоненької Очеретини, що всі болотяні мешканці забули про суперечку. Заслухалися.

Слухали Жаби-скрекотухи, вибалушивши й без того банькати очі. Слухав Бугай, набравши повен дзьоб води. І Деркач слухав, і Кулик, який спочатку себе, а потім уже своє болото хвалить. Завмерла гордовита Чапля на одній нозі. Від здивування вона й цю ногу ледь було не підняла, але ж — так, ви вгадали, — якщо Чапля підніме й другу ногу, то впаде.

Ну, а Вітер полетів собі далі. Бо має усюди бувати, бо десь потрібен він іншим Очеретинам, які ще не пробудилися для своєї пісні.

Василь Чухліб

- 1. Що сталося із болотом одного дня?**
- 2. Чим вихвалялась Чапля?**
- 3. Хто із мешканців болота, вихвалявся своїм співом?**
- 4. Чому тоненька очеретина мовчала?**
- 5. Якою була її пісня?**
- 6. Чому всі мешканці забули про свою суперечку?**

2.5.
РОБОТА
ЗІ
СЛОВАМИ

*Запиши букву через одну й
прочитай слово. З'єднай з
відповідним малюнком.*

ВМЕИДТМНІЕДТЫ

- 1. Зроби звуковий аналіз слова.*
- 2. Склади речення з цим словом.*

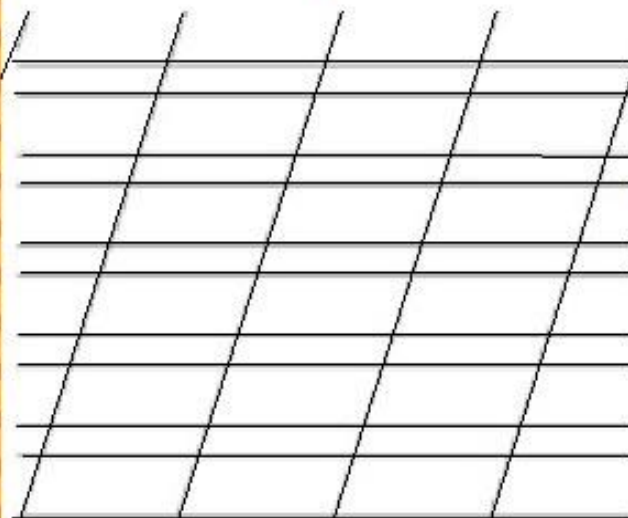

*Запиши букву через одну й
прочитай слово. З'єднай з
відповідним малюнком.*

ДТЯАТПЕЙЛН

- 1. Зроби звуковий аналіз слова.*
- 2. Склади речення з цим словом.*

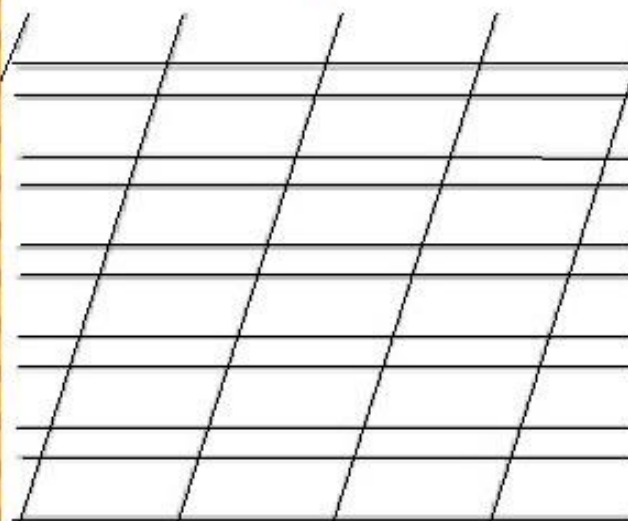

*Запиши букву через одну й
прочитай слово. З'єднай з
відповідним малюнком.*

ЗСАОЄЕЦНЬИ

- 1. Зроби звуковий аналіз слова.*
- 2. Склади речення з цим словом.*

ЗНАЧЕННЯ СЛОВА

Слово “бджола”

Медоносна комаха, що збирає із квітів нектар і переробляє його на мед. За коренем - праслов'янське слово. Перші звуки «бдж» нагадують дзижчання бджоли під час польоту.

Речення

Бджілки – дружні й невтомні робітниці.

Прислів'я

Бджола летить, де мед пахтить.

Багато цвіту-багато меду.

Люди раді літу, а бджоли-цвіту.

Вірш

А що у квіточці?

Знайшла Наталя квіточку,

А в квіточці – бджола.

Злякалася Наталочка

І від бджоли втекла.

Олена Шевченко

Загадка

1. Зимою спить.

Літом бринить.

Понад сади літає,

Солодкий нектар збирає.

2. Не мотор, а гуде,

Не пілот, а летить,

Не гадюка, а жалить.

(Бджола)

Сенкан: ЖАЙВОРОНОК

- 1- рядок-словникове слово (іменник) ЖАЙВОРОНОК
- 2- рядок-прикметник (опис) сірий, веселий, співучий
- 3- рядок-дієслово (дія) літає, співає відлітає
- 4- рядок-речення У небі лунає дзвінка пісня жайворонка
- 5- рядок-висновок Перелітний птах

Кубування

щодо джерела його походження;

- 1- лексичного значення слова;
- 2- поєднання з іншими словами;
- 3- місця слова серед інших спільнокоренових слів;
- 5- синонімічні, антонімічні, омонімічні зв'язки;
- 6-введення слова в речення, тексти, фразеологізми, прислів'я, приказки, скоромовки.

ЛОГІЧНІ ІГРИ

Гра «Поверни імена на свої місця»

Мав _____десять слив.

Ними друзів пригостив:

Дві _____ віддав,

Три одержав _____.

І _____ дісталось двійко. Скільки сливок з'їв?

(Тимку, Сергійко, Наталочці, Ярослав, Сергійко)

Гра «П'ять відповідей»

Групам потрібно дібрати слова на задану букву. Перемагає група, яка правильно і швидко виконає завдання.

Назва річки		назва річки
Назва міста		назва міста
Ім'я дівчинки	Рр	ім'я хлопчика
Назва рослини	Дд	назва дерева
Назва тварини		назва тварини

Гра «Чарівні перетворення»

Із слова скласти речення, слова якого починаються на кожну букву даного слова.

Наприклад:

Комар.

Катерина Орлова малювала акварелями річку.

Сіно.

Сергій ішов на озеро.

Гра «Схожі хвостики»

Дібрати слова, схожі за звучанням до тих, які пропонуються.

Наприклад: синиця-суниця, копиця, лисиця, полуниця;

Шишка-мишка, кішка, діжка, доріжка;

Діти-квіти, гріти, лити, крити, горіти.

Гра «Порівняй поняття»

Необхідно записати спільні та відмінні риси у два стовпчики.

теплохід-човен   потяг-автомобіль

квітка-дерево   місто-село

Гра « Кошик»

Зберіть дієслова у кошик.

Скільки їх у вас вийшло?

КАЗКА	МАЛЮНОК
КАЗКОВИЙ	ДЕСЯТИЙ
ЗИМУВАТИ	МІРКУВАТИ
БУДИНОК	ВІТЕР
ХМАРА	ІДЕ
ЛЕТІВ	ШІСТЬ
РІЧКА	ЧУДОВИЙ
СИВИЙ	БУДІВНИЦТВО
ДИХАЄ	

Гра «Знайди друзів»

Групуємо слова за значенням

Необхідно скласти можливі групи з поданих слів.

Береза, акула, рюкзак, олівець, щука, опеньок, кит, альбом, верба, сом, троянда, пенал, карась, маслюк, окунь, фарби, кактус.

Гра «Порівняй поняття»

Необхідно записати спільні та відмінні риси у два стовпчики.

Теплохід - човен

Квітка - дерево

Потяг - автомобіль

Місто - село

Гра «Визнач Головне»

Дітям пропонується ряд слів: п'ять із них подаються в дужках, а одне – перед ними.

Учні повинні за 20 секунд відібрати із дужок два слова, найбільш суттєві для слова,

що стоїть перед дужками.

1.Море-(акула, вода, теплохід, берег, чайка).

Відповідь: вода, берег.

2.Село-(хата, кінь, поле, річка, ферма).

Відповідь : поле, ферма.

3.Ліс-(груша, мисливець, лист, дерево, чагарник).

Відповідь: правила, гравці.

4.Гра-(футбол, правила, теніс, перемога, гравці).

Відповідь: правила, гравці.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ІГРИ

Гра «Рекламне агенство»

1.На дорозі...,

...й.....,

...завжди уважно

...на «світло» вчасно!

Дорожні знаки всі...,

Їх на дорозі.....!

Коли на все це, друже,...,

В біду ніколи.....!

Довідка: переходи, вивчай, не потрапиш, не жартуй, подивись, не пустуй,
помічай, зважиш, не катайся.

2. Лимони їжте ви.....

Здорова буде вся ваша ...

Довідка: сім'я, щодня.

3.Часник і цибулю їсти ....

І про хвороби навіки ...!

Довідка: забудеш, будеш.

Гра «Знайди спільне»

Навмання вибираються два іменники, які не пов'язані між собою.

Наприклад (хмарка, пташка). Необхідно знайти якомога більше спільних ознак для цих предметів (для даного прикладу) «об'єкти природи», «знаходяться у небі», «відповіді тощо). Перемагає той, у кого більший список та оригінальніші відповіді.

Гра « Навіщо і чому». Прийом «Мікрофон»

Гру побудовано за принципом «запитання (пропозиція)- відповідь». Вчитель запитує (пропонує зробити, сказати), а дитина має дати розгорнуту відповідь.

Запитання на визначення мети.

-Як гадаєш ,навіщо ти відвідуєш школу?

-Навіщо людям одяг?

-Навіщо потрібний телевізор?

Запитання на встановлення причини.

-Чому взимку надворі сніг не тане?

-Чому риби плавають, птахи-літають, а люди ходять по землі?

-Чому предмети падають униз , а не вгору?

Запитання та пропозиції для прийняття рішення та планування власних дій.

-Сашко розбив шибку. Що йому треба робити?

-Уяви, що ти заблукав у місті. Що робити?

-Завтра у твого товариша день народження. Перелічи все ,що ти повинен зробити.

Гра «Створи речення»

Даю дітям любі три слова. Потрібно скласти якомога більше речень з цими словами. (відмінок можна змінювати)

Гра «Хто більше?»

Учитель пропонує дітям із поданого слова скласти якнайбільше слів, використовуючи тільки ті букви, з яких воно складається. Успіх за тим, хто складе найбільше слів.

Наприклад: садівник (сад, сів, сік, садив, віник, Іван, нива, два, сани, він, вік...)

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ

«Опиши мене»

-Ось перед вами кошик із фруктами. Це передали для нас дерева саду через свого господаря садівника.

-Візьміть по одному і опишіть той фрукт, який тримаєте в руках (за формою, розміром, кольором, смаком)

Гра «Зайчик»

Учитель пропонує дітям прочитати слова, «стрибаючи», як зайчик, «з однієї купинки на іншу». Гру можна проводити в парах, групах.

1.Роби а язиком не руками.

Стрибаємо за схемою: 1-4-3-2-5 (Роби не язиком, а руками).

Яке таке сім'ячко й зіллячко.

Стрибаємо за схемою:1-3-2-4-5 (Яке сім'ячко, таке й зіллячко).

Наука сонце для як людини для життя.

Стрибаємо за схемою:1-3-5-4-2-6-7. (Наука для людини, як сонце для життя).

Гра “Збери слово”

Учитель пропонує дітям прочитати слова кожного рядка, взяти з першого слова першу літеру. З другого – другу, з третього – третю і т. д. й одержати нове слово.

Риба, рак, макарони, поле, салат, пір'їна - ракета.

Шия, скло, слово, масло, ручка – школа.

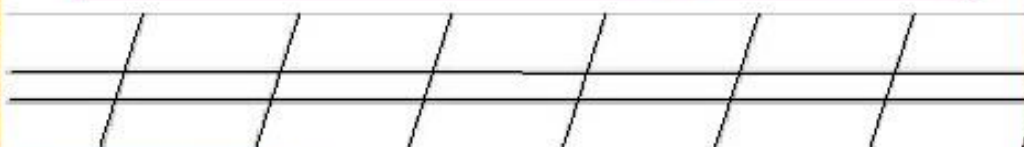
Парк, сіно, ліс, рідня, лілія – пісня.

Метро, дощ, сова, гора – мова.

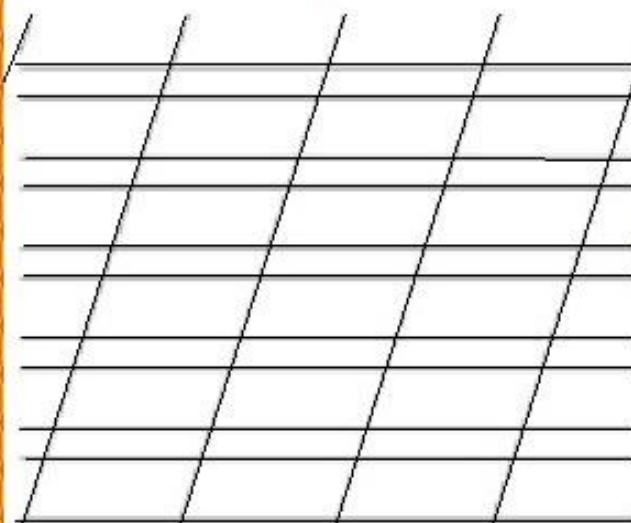

*Запиши букву через одну й
прочитай слово. З'єднай з
відповідним малюнком.*

КМАОЛНЕЙНВДТАУРТ

- 1. Зроби звуковий аналіз слова.*
- 2. Склади речення з цим словом.*

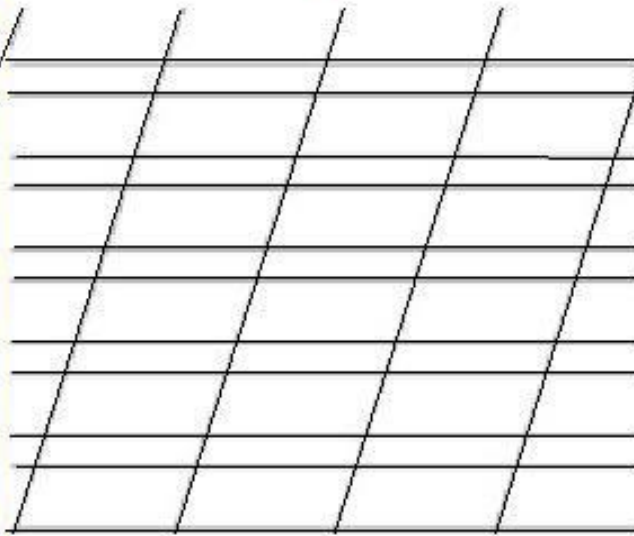

*Запиши букву через одну й
прочитай слово. З'єднай з
відповідним малюнком.*

ОАЗСНМАЙКВАУ

- 1. Зроби звуковий аналіз слова.*
- 2. Склади речення з цим словом.*

ВИСНОВКИ

Технологія «Щоденні 5» в початковій школі України може слугувати важливим чинником модернізації початкової освіти. Адже розвиток освіти в Україні має відбуватися за допомогою впровадження інноваційних технологій, що мали високі результати в процесі їх використання за кордоном.

Головною дійовою особою діяльнісного підходу до інтегрованого навчання є учень, а роль учителя – це роль модератора та фасилітатора. Учитель повинен не «наповнити» дітей знаннями, а навчити знаходити інформацію й критично опрацьовувати її. Йому варто спонукати учнів читати та писати для себе, а не для когось, а також застосовувати знання в повсякденному житті.

Працюючи самостійно та в групах за ротаційними моделями «Щоденні5», учні навчаються робити вибір, працювати самостійно, розвивають витривалість і відповідальність.

Правильно налаштована робота за ротаційними моделями «Щоденні 5» сприяє вихованню усвідомленої класної спільноти, коли кожен учень несе відповідальність за себе й за інших, на відміну від тотального контролю вчителя. Педагог має час на індивідуальну роботу з учнями, коли всі інші працюють самостійно чи в парах. Діти отримують свободу вибору у вирішенні запропонованих завдань.

Отже, «Щоденні 5» допомагають організувати роботу в класі на засадах особистісно-орієнтованої моделі освіти та педагогіки партнерства відповідно до Концепції НУШ. Використовуючи ці моделі, школа максимально враховує потреби та здібності дитини, її інтереси, на практиці реалізує принцип дитиноцентризму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. / 2016. – Режим доступу до ресурсу: [http:// mon.gov.ua](http://mon.gov.ua)
2. Концепція «Нова українська школа» [Електронний ресурс] / Інформаційний збірник МОН України. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: mon.gov.ua
3. *Лаенз Дж.* Система професійної підготовки вчителів у Канаді / Дж. Лаенз // Освіта і управління. – 2007. – Т. 1. – Ч. 4. – С. 163–169.
4. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. — 206 с.
5. *Пристінська М.* Хочеш змін? Дій! [Електронний ресурс] – режим доступу до ресурсу: <http://svitlanagalata.blogspot.com/2018/01/blog-post.html>
6. Сайт Мала сторінка. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://mala.storinka.org/?fbclid=IwAR1WvN89UyMxjnKRkWUnSWbra-tXvkJQbWzD4xRK4PifFOgP3zp979dl8MI>
7. Сайт Мега Знайка. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.megaznaika.com.ua/>
8. Студія онлайн-освіти Educational Era [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: <https://www.ed-era.com/>
9. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти: 1-2 класи. – К. : ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР+», 2018. – 240с.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ЩОДЕННІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ – РОТАЦІЙНІ МОДЕЛІ «ЩОДЕННІ 5»	9
1.1. Компонент 1. Читання для себе	11
1.2. Компонент 2. Письмо для себе	12
1.3. Компонент 3. Читання для когось	13
1.4. Компонент 4. Слухання.....	14
1.5. Компонент 5. Робота зі словами	15
РОЗДІЛ 2. ЦІКАВІ ЗАВДАННЯ НА КОЖЕН ДЕНЬ ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ.....	20
2.1. Читання для себе	20
2.2. Письмо для себе.....	26
2.3. Читання для когось.....	31
2.4. Слухання	38
2.5. Робота зі словами	45
ВИСНОВКИ	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	59

